

Tips och lärdomar från pilotomgången – i korthet

Detta dokument innehåller en kort sammanfattning i punktform utifrån piloternas redogörelser till rektor om vad som fungerat bra, viktiga lärdomar och förslag på förbättringar samt tips och lärdomar som presenterades vid Uppsala universitets konferens om utbildningsutvärderingar 2017-12-08. Syftet med denna sammanställning är att på ett kortfattat sätt framföra tips från pilotomgången till andra i färd med att planera inför en utbildningsutvärdering. Tipsen kommer från såväl utvärderade utbildningar, som en del bedömare och studenter som medverkat i utbildningsutvärderingarna. Erfarenheter och tips från pilotomgången kommer även att inarbetas i dokumentet *Råd och tips vid planering och genomförande av utbildningsutvärderingar*.

Vad var kvalitetsdrivande enligt medverkande i pilotomgången?

- Att skriva självvärderingen skapar i sig nytta. Det var nyttigt att skapa ett helhetsperspektiv på utbildningen. Värdefullt med självvärderingsarbetet enligt piloterna.
- Att tvingas genomlys utbildningen är bra. Processen kickstartade pedagogiskt utvecklingsarbete i lärarlaget.
- Platsbesökets betydelse!
- Att processen med att ta fram självvärderingen inkluderade studenter och hela kollegiet.
- Givande och viktigt med det externa perspektivet! Bedömarna ser andra saker. Det har varit givande att interagera med de som arbetat med liknande utbildningar vid andra lärosäten. Bra att få prata med initierade kollegor från andra universitet. Den interna bedömaren (UU-kollegan från annan fakultet) bidrar också med en utifrån-blick på utbildningen.
- Det sker ett ömsesidigt lärande, ett givande och tagande, mellan utbildningen och bedömarna. Det skapar alltså ett mervärde även för bedömarna. Utvärderingarna bidrar till att sprida goda exempel inom och utom universitetet.
- Det ger insikter om allt bra som görs i utbildningen!
- Studentmedverkan! Fått fram information som i vanliga fall inte kommit fram genom kursvärderingar.
- Kollegial samverkan! Gav ökad insikt i varandras kurser.
- Fått syn på saker som man inte skulle ha fått syn på annars. Fått syn på sådant som behöver utvecklas. Utvärderingen bekräftade mycket som vi visste men kunde även identifiera nya områden, både styrkor och utvecklingsområden. Resulterar i konkreta åtgärdsförslag med tidsplaner. Gav förbättringsidéer!
- Piloterna inom historisk-filosofiska fakulteten var nöjda med fakultetens modell där självvärderingen består av en generell del och en fördjupad del i en kurs/del av kurs som behöver utvecklas.
- Det var värt arbetet. Det ger en systematik i arbetet. Kollegiet vet att systematiken ingår i kvalitetsarbetet.

Råd och tips från pilotomgången

Tidsplanering och organisering:

- Var ute i god tid. Informera ansvariga tidigt och påbörja planering terminen före.
- Avsätt tid i tjänstgöringsplaner inför utvärderingar.
- Gör en realistisk tidsplanering. Arbetet kräver tid. Tidsschema för hela processen bör finnas från start. Nya underlag som t.ex. enkäter tar tid att utarbeta och att analysera.
- Ha framförhållning i rekryteringen av bedömare. Det gäller såväl externa sakkunniga som intern bedömare från annan fakultet som studentrepresentant.
- Det är bra om datum för platsbesök och en tidsplan finns tillgänglig när förfrågan om att delta som bedömare kommer. Det underlättar planeringen och samordningen.
- Planera noga och realistiskt! Olika delar av processen som nämns av piloterna: självvärdering – studentgrupp – arbetsdag/liknande i kollegiet - bedömargrupp – platsbesök – bedömarutlåtande – eventuell muntlig återkoppling/dialog med bedömare efteråt.
- Bilda en styrgrupp och en större arbetsgrupp i kollegiet med studenter. Utse en sammankallande i arbetsgruppen som kallar till möten etc.
- Ta med studenterna tidigt i processen. Studenter tipsar om att studenter behöver få veta vad det handlar om och få tid att bestämma sig.
- Ha en gemensam heldag där ett första utkast på självvärderingen diskuteras.
- All personal med, men inte hela tiden. Kontinuerlig information.
- Ha ett tydligt administrativt stöd.
- Fundera på vilka eventuella nya underlag som behöver samlas in/tas fram. Som exempel kan nämnas att i en av piloterna fick kursansvariga vid institutionen göra en självreflekterande utvärdering av kurs (fysioterapeutprogrammet). De kursansvariga fick skatta behovet av utveckling för sin kurs inom olika områden (lärarkompetens, kursinnehåll, kurspedagogik, studentmedverkan, examinationer etc) och ange ett prioriterat område att arbeta med i sin kurs. De uppgav att det blev ett väldigt bra underlag för självvärderingen. I en annan av piloterna gjordes en riktad enkät till kursledarna för att inhämta information (civilingenjörsprogrammet i molekylär bioteknik). I andra piloter gjordes en alumnenkät till före detta studenter (t.ex. magisterprogrammet i klinisk farmaci).
- Ta in synpunkter från alumner och arbetsgivare/avnämare. En idé som framförs är att det kanske skulle gå att få in synpunkter från avnämare för en hel grupp av utbildningar i taget vid en fakultet.
- Att rekommendera är att boka in två dagars platsbesök. Boka in mer tid än vad ni tror behövs och boka in en hel skrivdag för bedömargruppen i anslutning till platsbesöket. Att bedömare med resväg kommer dagen innan om platsbesöket börjar tidigt på morgonen. Att bedömarna hinner med ett förmöte om de inte redan haft ett sådant.
- Överväg någon form av muntlig dialog mellan bedömarna och den utvärderade miljön, antingen i samband med platsbesöket eller efteråt (efter bedömarutlåtandet). En idé som framförts är att komplettera ett kortare bedömarutlåtande med ett slutseminarium mellan bedömare och utvärderad utbildning. Det kollegiala samtalets betydelse kan även eventuellt betonas i instruktioner till bedömare och i platsbesökets utformning.
- Var proaktiv, börja redan nu och titta på hur ni arbetar och vad som står i kursplaner. Gå igenom utbildningen och se hur kurser hänger ihop. Kolla kurserna mot examensmålen. Bedriv ett kontinuerligt arbete under en 5-årsperiod innan nästa utvärdering.

Bedömare:

- Se till att det finns en tydlighet i vem som ska tillfråga bedömare och hur den processen ska se ut inom fakulteten/området.
- Utvärderingen kräver kloka, lyhörda, konstruktiva och väl insatta bedömare i relation till underlag och frågeställningar.
- Ge bra förutsättningar för bedömargruppen – vad förväntas, vad önskas återkoppling på, ge tydliga deadlines och instruktioner till bedömarna. Att instruktionerna är tydliga i termer av budgetramar (tid och pengar) men också kring vad som ska utvärderas.
- Informera om att bedömarutlåtandet kommer att publiceras.
- Ett råd är att låta bedömargruppen skicka ett preliminärt bedömarutlåtande för genomläsning och återkoppling på eventuella sakfel eller missförstånd.
- Det är viktigt att tillse att en sammankallande i bedömargruppen utses, det underlättar och effektiviserar gruppens arbete.
- Överväg eventuellt någon form av resultatnära underlag för bedömarna t.ex. självständiga arbeten, examinationer och bedömning, deltagande observation av undervisning vid platsbesöket etc.
- Det har varit svårigheter att rekrytera studenter till bedömarpanelerna så vikten av framförhållning i kontakter med studentkårer är ett tips. Några i pilotomgången lyckades inte få tag på studentrepresentant till bedömargruppen, vilket de hade önskat. Såväl utbildningsansvariga som studenter har positiva erfarenheter av att ha studenter i bedömarpanelen, det ger ett annat perspektiv på utbildningen.
- I pilotomgången finns exempel på studentrepresentanter i bedömarpaneler på följande sätt: en extern student från motsvarande utbildning vid annat lärosäte, en student från en annan fakultet vid UU, respektive student från en annan institution eller program inom samma fakultet som den utvärderade utbildningen. En extern student från motsvarande utbildning vid annat lärosäte rekryterades till en av piloterna genom att den aktuella studentkåren vid UU kontaktade det andra lärosätets studentkår. Ett tips som framfördes av studenter på konferensen om utbildningsutvärderingar var att ha två studenter i bedömarpanelen, där en är extern student från motsvarande utbildning vid annat lärosäte och att en av studenterna är Uppsalastudent från ett närliggande program.
- I ett par av piloterna har representanter för arbetslivet ingått i bedömargruppen. I en av dessa rapporteras att det har varit svårt för arbetslivsrepresentanterna att få tillräckligt med tid från arbetsgivaren. Viktigt med information till arbetsgivaren om vad uppdraget går ut på och dess omfattning, alternativt om vissa anpassningar kan göras.
- Bedömarna har ganska samstämmigt lagt ned cirka en arbetsvecka, lite drygt, på utvärderingen (enligt pilotredogörelser och sessionen på konferensen med tre externa bedömare).

Intern bedömare (UU-kollega från annan fakultet):

- Flera i pilotomgången har anlitat en intern bedömare från en annan fakultet som är excellent lärare.
- I en av piloterna hade den interna bedömaren utöver återkopplingen på hela självvärderingen, haft särskilt fokus på examinationer. Bedömaren deltog vid studenternas

presentation och opponering av självständiga arbeten, och fick exempel på tentor, skriftliga PM samt bedömningskriterier.

- Interna bedömare som medverkade under konferensen framförde att det gick bra att bidra i utvärderingar av helt andra ämnesområden. Det går att bedöma starka och svaga sidor ur ett pedagogiskt perspektiv och peka på utvecklingsmöjligheter, och att bedöma examination eftersom uppgiften inte var att göra en ämnesmässig bedömning. Uppdraget som intern bedömare uppfattades som väldigt givande. Det framfördes vidare att det kan vara en utmaning att komma in i kärnan, att komma åt själva undervisningskvaliteten, och inte fastna i en ytlig granskning på dokumentnivå. Denna utmaning gäller för bedömare i allmänhet, inte specifikt för interna bedömare. Ett tips framfördes att betona det kollegiala samtalet t.ex. i instruktioner.
- Ett exempel på en fråga som skulle kunna vara relevant att ställa till lärarna under platsbesöket för att fånga hur själva miljön ser ut är "vem går du till när du har svårighet att bedöma en examination?" etc.
- De interna bedömare som medverkade under konferensen hade lagt ned mellan ca 4-6 arbetsdagar på arbetet.

Självvärderingsarbetet:

- Skriv självvärderingen under en längre tid för att hinna reflektera parallellt med arbetet att ta fram underlag.
- Samla in det som redan finns, och se vad ni redan vet. Komplettera med nytt material (se tidsplanering och organisering).
- Att upprätta och analysera underlag till självvärderingen tar tid.
- Skriv inte självvärderingen i juni då det är svårt att få återkoppling från studenter och kollegor! Börja tidigare.
- Någon av piloterna kommenterar att det kan vara bra att välja några aspekter att fokusera extra mycket på.
- I en av piloterna delade de upp de olika aspekterna inom arbetsgruppen.
- Boka in en gemensam arbetsdag eller lärarinternat.
- Samla dokument på en gemensam server där flera kan arbeta i samma dokument. En av piloterna inom teknat har använt Sunet Box (UU box) som UU har möjlighet att använda. Det kommer även finnas en sådan möjlighet inom medarbetarportalens gruppyta, vilket vetenskapsområdet för medicin och farmaci testat för närvarande (kontakta supporten i medarbetarportalen om en s.k. Liferay sync).
- Ett par av piloterna ger rådet att begränsa texten i självvärderingen (t.ex. en A4-sida per fråga) kompletterat med bilagor.
- Sök utvecklingsmedel för att kunna börja med goda idéer direkt.
- Viktigt att dokumentera alla goda idéer som kommer fram under arbetet med självvärderingen!
- Studentbarometern var bra, den ställer frågor som är kopplade till aspekterna i riktlinjerna.
- Våga tolka instruktioner på ett sätt som skapar utrymme för utveckling. När återkopplingen kommer fokusera på sådant som institutionen/programmet faktiskt kan åtgärda.
- I en av piloterna gjordes underlag tillgängliga för bedömare via länkar i självvärderingen med hjälp av Sunet Box (UU Box), underlag samlade i mapp dit bedömarna gavs behörighet.

Studentmedverkan i självvärderingsarbetet:

- Skapa en studentgrupp tidigt!
- I en av piloterna gick frågan om att medverka i utbildningsutvärderingen till en av studenterna, som i sin tur fick rekrytera de andra två studenterna. Det upplevdes som positivt av studenterna.
- Studenternas insatser och medverkan har lyfts fram som mycket värdefull och givande av de utvärderade utbildningarna.
- Studenter som medverkar i pilotomgången menar att det har varit roligt, lärorikt och en positiv upplevelse att vara med i arbetet tillsammans med lärarna. De uppmanar andra studenter som får möjligheten att ta den!
- Det finns flera exempel i pilotomgången där studenterna gjorde en egen studie, t.ex. intervjuer med studenter på olika nivåer av utbildningen. I en av piloterna genomförde de halvtimmesintervjuer bland en bred skara studenter av olika kön och ålder, av såväl studentrepresentanter som andra studenter. Studenterna fick bra respons från de intervjuade studenterna.
- Studenter har vidare medverkat i utbildningsutvärderingarna genom att en studentgrupp varit en del av lärarkollegiets arbetsgrupp som utformat självvärderingen och har läst och gett återkoppling på självvärderingen, t.ex. vid en gemensam arbetsdag i kollegiet. Det visade sig att studentgruppen och kollegiet inte alltid hade samma bild av utbildningen. Lärorikt tyckte studenterna som fick inblick i upplägg och tankar bakom moment i utbildningen som är tydlig för lärarna men inte alltid för studenterna, och för lärarna som fick ta del av studenternas bild av utbildningen.
- Ett annat exempel är att en studentgrupp utvärderade utbildningen ur studentsynpunkt. De skrev även en egen rapport utifrån lärarnas självvärdering som skickades direkt till bedömargruppen.
- I en av piloterna delades aspekterna upp och fördelades inom arbetsgruppen. Studentgruppen och en lärare fördjupade sig i de aspekter som handlar om studenter, men de har ändå varit delaktiga i helheten och fått komma med synpunkter på hela självvärderingen.
- Tänk på att i självvärderingsarbetet förklara termer och förkortningar för studenterna.
- I något fall missades att sprida informationen till studenterna i god tid. Rådet från studenter är att inkludera studenterna som en ordinarie fullvärdig partner.
- Några av piloterna hade en studentgrupp om tre studenter från olika nivåer inom utbildningen. I en av utvärderingarna rapporterades att de lade ner ca 30 timmars arbete var. Studenter har i flera fall rapporterats ha fått ersättning för sitt arbete (exempelvis 120 kr/tim).
- Ett råd är att ge studenter ett intyg för sin insats i utvärderingarna som kan användas i CV! Det kan vara ett intyg från utbildningsansvarig prefekt, studierektor, programansvarig, prodekan eller dekan. Informera studenterna om detta vid rekryteringen. Det kan locka att insatsen ger något konkret tillbaka när man inte riktigt vet vad arbetet kommer att innebära.
- Studenter som medverkat i pilotomgången berättar att motivationen till att göra arbetet har varit att få vara med och påverka utbildningen. Det är en chans att lära sig själv om hur utbildningen fungerar. Arbetet innebar en möjlighet att diskutera med lärarna "det här hade vi problem med".

- Informera studenterna om att det snart är dags för en utbildningsutvärdering. Studenter rekryteras ofta från studentföreningar. Studentföreningar skulle kunna bjuda in studenter som har varit med som kan berätta.
- I en av piloterna bestod studentgruppen som medverkade i utvärderingen av studenter som redan avslutat sina studier i utbildningen. En av studenterna hade erfarenhet från ett närliggande program vilket ansågs värdefullt.

Platsbesök:

- Som tidigare nämnts ger flera i pilotomgången rådet att boka in två dagars platsbesök, där en hel dag viks för bedömargruppen att skriva bedömarutlåtande. Det sparar mycket tid och arbetet med att skriva ett gemensamt bedömarutlåtande blir mer effektivt.
- Platsbesökets betydelse framgår av såväl utvärderade utbildningar som bedömare. Det ger viktiga svar, nya perspektiv, det validerar, nyanserar och problematiserar. Det sätter igång utvecklingsprocesser.
- Se till att bedömargruppen förses med arbetsrum, mat och fika. Ha gärna kollegiet på plats under hela bedömargruppens besök för eventuella frågor under tiden. Lägg gärna in "luft" emellan intervjuerna/samtalen för ge bedömarna tid att smälta intrycken (gärna mer än 15 minuter).
- Tiden för samtal med lärarkollegiet bör vara längre än med övriga grupper är en synpunkt som framförts. En annan synpunkt är att det hade varit önskvärt med mer tid för samtal med ledningen vid platsbesöket.
- I en av piloterna hade bedömarna en gemensam intervju med lärare och studenter, men rådet är att ha intervjun med studenter separat.
- I några av piloterna var det studenten i bedömargruppen som intervjuade studenterna under platsbesöket.
- Ett tips som nämnts är att använda lite tid under platsbesöket för att titta på vanlig verksamhet såsom undervisning i labb etc.

Internationell benchmarkingbaserad utvärdering:

- En av piloterna gjorde en internationell benchmarkingbaserad utvärdering. Kvalitetsdrivande i den internationella benchmarkingen var att jämföra utbildning och kontexter med varandra, ett givande och ett tagande. De jämförde i nuet och en framåtblick – var kan vi vara om 10 år? Benchmarkingen gav ett tillfälle att reflektera över hela utbildningen, gav ett större perspektiv på den egna utbildningen. Det var inte svårt att få det andra universitetet att vara med, de var intresserade av vår utvärderingsmodell. I piloten åkte två lärare och två studenter med på den benchmarkingbaserade utvärderingen.
- Viktigt att välja en lämplig benchmarkingpartner. Erfarenheten av piloten är att internationell benchmarking kostar mer och tar mer tid. Planera in administrativt stöd, t.ex. boka biljetter etc. Ett tips är att söka stipendier och undersöka möjligheterna att samnyttja med forskningsresor, forskningsutbyten. Benchmarkingen innehöll i detta fall även studiebesök (VFU-handledning och alumner på arbetsmarknaden).
- Görs en internationell benchmarkingbaserad utvärdering är det viktigt att tänka på att beskriva kontexten och det svenska sammanhanget noga.

- Avsätt extra tid under platsbesöket vid benchmarkingen för att få bedömarna att förstå den svenska kontexten. Det tog längre tid än beräknat i piloten.
- Program och kursdokument översattes till engelska, vilket tog tid. Det underlättade med språkgranskning av självvärderingen.
- I piloten gjorde den interna bedömaren tillsammans med en studentrepresentant ett platsbesök på utbildningen under en dag där intervjuer hölls med studenter över Skype, och med prodekan, lärarrepresentanter, VFU-handledare och kursansvariga. Den interna bedömaren och studentrepresentanten hade ett förmöte innan platsbesöket.
- Ett tips är att överväga möjligheten att komplettera platsbesöket under benchmarkingen med bedömarintervju över Skype med ansvariga på fakultets/områdesnivå.
- Ett råd är att skapa en universitetsgemensam webbsida med relevanta policys och kort beskrivning av respektive dokument på engelska inför liknande utvärderingar.

Andra tips om benchmarking från konferensen:

- Benchmarking skulle med fördel även kunna användas med fokus på någon/några av aspekterna i riktlinjerna, dvs. ha ett lite smalare fokus. Exempelvis med fokus på examination, eller göra benchmarking för en viss kurs. Det skulle kunna ske inom ramen för det årliga kvalitetsarbetet. Benchmarking kan även göras på nationell basis, och fokusera på examensarbeten, VFU, examinationer.
- Eftersom det är ett mindre antal lärare som åker på benchmarkingen behöver man fundera på hur kunskapen ska spridas till övriga i kollegiet.

Tips efter en utvärdering:

- Tänk på att återkoppla resultat från utvärderingen till studenterna. Viktigt att få veta vad synpunkter och bidrag till utvärderingen får för betydelse menar studenter som medverkat.
- Pedagogiska luncher, lärardagar och lärarinternat kan bidra till att man kan komma vidare med utvecklingsprojekt.
- Håll utvärderingen vid liv! Låt den bli utgångspunkt i det vardagliga kvalitetsarbetet på kollegiemöten. Ge tydliga uppdrag till studierektorer.